

# ผลของการสอนอ่านโดยใช้แผนผังความคิดที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และความพึงพอใจต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

โรงเรียนบ้านคลองวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

**The Effects of Teaching Reading with the Use of Mind Mapping on English**

**Reading Comprehension and Learning Satisfaction of Prathom Suksa V**

**Students of Ban Khlong Wang School in Nakhon Si Thammarat Province**

รุ่งตะวัน นวลแก้ว<sup>1</sup> อารีรักษ์ มีแจ้ง<sup>2</sup> และ สิตา เข็มขันติถาวร<sup>3</sup>

Rungtawan Nuankaew<sup>1</sup> Areerug Mejang<sup>2</sup> and Sita Yiemkuntitavorn<sup>3</sup>

<sup>1</sup>นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

<sup>2,3</sup>รองศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

## บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคลองวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ก่อนและหลังเรียนโดยใช้แผนผังความคิด และ (2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แผนผังความคิด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 18 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ที่โรงเรียนบ้านคลองวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ (1) แผนการจัดการเรียนรู้สำหรับการสอนอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้แผนผังความคิด (2) แบบทดสอบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ และ (3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แผนผังความคิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคลองวัง หลังเรียนโดยใช้แผนผังความคิดสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนโดยใช้แผนผังความคิดอยู่ในระดับมาก

**คำสำคัญ:** แผนผังความคิด ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ความพึงพอใจ ประถมศึกษา

## Abstract

The purposes of this research were 1) to compare English reading comprehension scores of Prathom Suksa V students of Ban Klong Wang School in Nakhon Si Thammarat province before and after learning from teaching reading with the use of mind mapping; and (2) to study satisfaction of the students with learning by using mind mapping. The research sample consisted of 18 Prathom Suksa V students studying in the second semester of the academic year 2017 at Ban Klong Wang School in Nakhon Si Thammarat province, obtained by cluster sampling. The employed research tools were (1) learning management plans for teaching reading with the use of mind mapping; (2) an English reading comprehension test; and (3) a questionnaire on student's satisfaction with learning by using mind mapping. The data was analyzed using the mean, standard division, and t-test. The results of this research showed that (1) the post-learning mean score on English reading comprehension of Prathom Suksa V students of Ban Klong Wang School after learning from teaching reading with the use of mind mapping was significantly higher than its pre-learning counterpart at the .05 level of statistical significance; and 2) the students' satisfaction with learning by using mind mapping was at the high level.

**Keywords:** Mind mapping, English reading comprehension, Satisfaction, Prathom Suksa

## บทนำ

ภาษาเป็นถ้อยคำที่ใช้พูดหรือเขียนเพื่อสื่อความหมาย ความรู้สึก ความคิด จากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร ยิ่งในยุคโลกาภิวัตน์ เราต้องมีความสามารถในการใช้ภาษามากกว่าหนึ่งภาษา ด้วยกระแสของความเป็นสากลทำให้คนไทยต้องให้ความสำคัญกับภาษาอังกฤษ และจะต้องเรียนให้ได้ในระดับที่ผู้เรียนสามารถจะสื่อสาร และใช้ภาษาอังกฤษแสวงหาความรู้อันเป็นสากลได้ (แสงระวี ดอนบัวแก้ว, 2558, น. 1) เมื่อต้องติดต่อกับผู้อื่นที่ต่างภาษาต่างวัฒนธรรมกัน ทุกคนจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก ด้วยเหตุนี้ ภาษาอังกฤษจึงถูกบรรจุเป็นวิชาเรียนในหมวดของภาษาต่างประเทศ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ฟังและเกิดความคุ้นเคย กับภาษาที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมการยกระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนให้สูงขึ้นและเต็มตามศักยภาพผู้เรียน โดยการจัดให้มีโครงการห้องเรียนและรายวิชาที่เน้นการจัดให้ผู้เรียนมีโอกาสศึกษาเรียนรู้ และใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น เพื่อนำไปสู่ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การศึกษาต่อระดับสูงและการทำงาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น.13) ซึ่งในการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศนั้น ทักษะทั้ง 4 ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่านและทักษะการเขียน ล้วนสำคัญต่อตัวผู้เรียนทั้งสิ้น แต่ทักษะการอ่านจะเป็นทักษะที่ผู้เรียนสามารถใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ เช่น การอ่านหนังสือพิมพ์ ป้ายโฆษณา จดหมาย หรือข้อความต่างๆ แม้ว่าผู้เรียนจะจบการศึกษาไปแล้ว แต่ความสามารถและทักษะนี้จะยังคงอยู่ การอ่านจึงเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ สืบค้น หาข้อมูลเพื่อให้ก้าวทันโลก ทันเหตุการณ์ตลอดเวลา และเป็นการสะสมประสบการณ์จากเรื่องที่อ่าน การอ่านที่ถือว่าอ่านแล้วมีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ จะต้องเกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน

และสามารถจับประเด็นต่างๆ ของเรื่องที่อ่านได้ สอดคล้องกับ ญัฐฉิณี ทินวงษ์ (2554, น. 3) ที่กล่าวว่า ถ้าผู้อ่านไม่เข้าใจในสิ่งที่อ่านหรือไม่สามารถตีความหมายสำคัญของสิ่งที่อ่านได้ ก็ถือว่าการอ่านครั้งนั้นไม่ประสบผลสำเร็จหรือไม่เกิดผลใดๆ ดังนั้นจุดประสงค์หลักของการอ่าน คือการอ่านให้เกิดความเข้าใจ สามารถรับสารหรือข้อมูลได้อย่างถูกต้องครบถ้วน และตรงประเด็น

อย่างไรก็ตาม ผู้เรียนส่วนมากยังไม่สามารถใช้ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านคลองวัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้สอน ดังจะเห็นได้จาก คะแนนรายวิชาภาษาอังกฤษ ปีการศึกษา 2559 อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าเกณฑ์คะแนนที่สถานศึกษากำหนด คือ ร้อยละ 65 ซึ่งคะแนนที่นักเรียนทำได้ คือ 62.15 และเมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยเป็นรายทักษะ ปรากฏว่า ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าทักษะอื่นๆ สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ด้านทักษะการอ่านของนักเรียนไม่เป็นที่น่าพอใจ อาจเกิดจากผู้สอนยังขาดเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี แนวคิดนี้สอดคล้องกับ บุญรักษ์ ชนุนันท์ (2552, น. 4) ที่พบว่า ปัญหาการเรียนการสอนอ่านภาษาอังกฤษ ไม่ประสบผลสำเร็จและผู้เรียนขาดทักษะในการอ่าน อาจเกิดจากเทคนิควิธีสอนของครู การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ไม่หลากหลาย สอนโดยเน้นครูเป็นศูนย์กลาง นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนน้อย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคิดหาวิธีการที่จะช่วยพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียน ซึ่งวิธีการหนึ่งที่ผู้วิจัยคิดว่าจะเป็วิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถอ่านบทอ่านได้อย่างเข้าใจ คือ การใช้แผนผังความคิด แนวคิดนี้คิดขึ้นโดยโทนี บูซาน (Tony Buzan) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษ ปัจจุบันมีผู้นำเอาทฤษฎีของบูซานไปใช้งานเป็นจำนวนมาก ซึ่งวิธีการนี้ผู้อ่านสามารถถ่ายทอดความคิด หรือข้อมูลต่างๆ ที่มีอยู่ในสมองลงกระดาษ โดยการใช้ภาพ สี เส้น และการโยงใยแทนการจดย่อ ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้สมองเชื่อมโยงข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งระหว่างความคิดหลัก ความคิดรอง และความคิดย่อยที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน (อาณัติ รัตนธิกุล, 2553, น. 11-17) โดยบูซาน (Buzan, 1997, p. 43 อ้างถึงใน ถักษณาพร คชโคตร, 2552, น. 24-25) ได้กำหนดหลักการเขียนแผนผังความคิด ไว้ดังนี้ 1) หากกระดาษเปล่าไม่มีเส้น วาดกระดาษตามแนวนอน เพื่อจะมีช่องว่างทางด้านข้างมากขึ้น 2) วาดภาพศูนย์กลางที่เป็นใจความใหญ่ของเรื่องที่ จะเขียนหรือคิดตามความคิดเห็นของตนเอง โดยใช้สีอย่างน้อยสามสี เพราะสีช่วยในการกระตุ้นจินตนาการของสมองซีกขวาและช่วยจับจุดและยึดความสนใจ 3) หัวข้อสำคัญของเรื่องแตกออกจากศูนย์กลางภาพ เพราะต้องการให้เห็นความสำคัญของภาพ และควรเขียนด้วยอักษรตัวหนาเพื่อให้ดูง่ายและเพิ่มความจำง่าย เขียนคำลงบนเส้นที่ต่อตรงออกมาจากศูนย์กลางของภาพหรือติดกับส่วนใดส่วนหนึ่งของศูนย์กลางของภาพด้วย 4) เติมกิ่งก้านสาขาหัวข้อสำคัญด้วยจินตนาการ 5) จากนั้นเริ่มแตกแขนงออกมาจากความคิดที่สอง คำหรือภาพจะแตกออกมาจากสาขาใหญ่ เส้นต้องต่อกันและบางลงไปตามระยะที่ห่างจากภาพศูนย์กลางและคำที่เขียนก็จะเล็กลง เพราะจะได้บ่งบอกถึงระดับความสำคัญ 6) แตกแขนงข้อมูลออกไปยังระดับที่สาม และสี่ ความคิดที่ไหลออกมาจากสมอง ใช้รูปให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ 7) สามารถตีกรอบ เพิ่มสิ่รอบๆ คำหรือภาพ เพื่อให้เรื่องที่สำคัญโดดเด่นออกมา นอกจากนี้ รัตนฐานรณ์ คำพิชิต (2552, น. 52) ได้กล่าวว่า ผังความคิดเป็นผังที่แสดงความคิดรวบยอดเป็นหลัก มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของคำหรือข้อความอย่างมีความหมาย มีการจัดอย่างเป็นระบบและตามลำดับขั้น ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างมโนภาพเกิดความเข้าใจและ

สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจนขึ้น และสอดคล้องกับ ระดมชัย งานเชี่ยวชาญ (2552, น.180-181) ที่กล่าวว่า การสร้างแผนผังความคิดเป็นการเชื่อมโยงสาเหตุและผลลัพธ์ รวมทั้งบอกความสัมพันธ์ของความคิดที่มีในสมองผ่านออกมาในรูปแบบแผนผังความคิด ซึ่งเป็นการใช้ความคิดได้อย่างอิสระและเป็นประโยชน์ในการใช้งาน อีกทั้ง อรุณี หรดาล (2550, น.33) ได้กล่าวว่า การเขียนแผนผังความคิดเป็นการจัดระบบความรู้เข้าเป็นหลักการ รู้ว่าส่วนใดเป็นหลักการใหญ่หรือเป็นสาระสำคัญ ส่วนใดเป็นรายละเอียดและแต่ละส่วนมีความสัมพันธ์กันอย่างไร ผู้เรียนจะสามารถจำสิ่งที่เรียนนั้นได้ดีกว่าการเรียนไปเรื่อย ๆ รวมทั้ง บุชาน และ บุชาน (2552, น. 234) ได้กล่าวถึงข้อดีของการใช้แผนผังความคิดในการช่วยสอนว่าจะช่วยให้นักเรียนสนใจบทเรียน รับรู้และให้ความร่วมมือมากขึ้น เกิดความสนุกสนาน ไม่ซ้ำซาก เพราะการเขียนแผนผังความคิดเป็นการแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูล และเป็นการจดบันทึกแต่ประเด็นสำคัญๆ นักเรียนจึงเข้าใจเนื้อหาสาระได้ลึกซึ้งกว่าเดิม ผลก็คือทำข้อสอบได้ดีกว่าเดิม

จากแนวคิดดังกล่าว จึงมีผู้นำแนวคิดของการใช้แผนผังความคิดไปใช้ในการสอนอ่านภาษาอังกฤษ และพบว่าช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านของผู้เรียนได้ อาทิ สมบัติ คำมูลแก้ว (2555, น. 68) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้แผนผังความคิดร่วมกับการอภิปรายกลุ่มเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษและความสามารถในการพูดนำเสนอภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังความคิดร่วมกับการอภิปรายกลุ่มมีคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และสอดคล้องกับ นันทา กุมภา (2553, น. 99) ได้พัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิคการสร้างแผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ในขณะเดียวกัน สุข์พิริญา บุรินทร์อุทัยกุล เจริญชัย (2551, น. 100) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้แผนผังความคิด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนหนองเม็ก พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ด้วยสาเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำแผนผังความคิดเข้ามามีใช้ในการสอนอ่านภาษาอังกฤษให้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคลองวัง เพื่อศึกษาว่าผู้เรียนที่ได้รับการสอนอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมแผนผังความคิดนั้นจะเกิดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นหรือไม่ และเกิดความพึงพอใจต่อการสอนโดยใช้แผนผังความคิดมากเพียงใด

## วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้แผนผังความคิด
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แผนผังความคิด

## สมมุติฐานของการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แผนผังความคิดมีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษหลังจากการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

## วิธีดำเนินการวิจัย

### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคลองวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ของโรงเรียนบ้านคลองวังที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้อง มีนักเรียน จำนวน 18 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

#### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. แผนจัดการเรียนการสอนอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้แผนผังความคิด จำนวน 6 แผน ได้แก่ บทอ่านที่เป็นสนทนา เรื่อง Birthday บทอ่านเรื่อง Where do the students study?, Blue whales, Sasha's daily routine, Merry Christmas และ นิทานเรื่อง The Sick Lion โดยมีลำดับขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนอ่าน 3 ขั้นตอน คือ

1) ขั้นก่อนการอ่าน (pre-reading) เป็นขั้นทบทวนความรู้เดิมเกี่ยวกับคำศัพท์หรือความรู้เดิมเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่านและมีกิจกรรมที่ช่วยปลูกความรู้ใหม่ เพื่อสร้างและเตรียมความพร้อมในการอ่าน

2) ขั้นระหว่างการอ่าน (while-reading) เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนทำความเข้าใจในบทอ่านโดยการตอบคำถามและทำกิจกรรมที่หลากหลายจากเรื่องที่อ่าน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน

3) ขั้นหลังการอ่าน (post-reading) เป็นขั้นตอนที่ตรวจสอบความเข้าใจในการอ่านของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนทำกิจกรรมที่สามารถสะท้อนความคิดกลับ สรุปเนื้อหาที่อ่านในรูปแบบผังความคิดและนำเสนอแผนผังความคิดของตนเอง

แผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมดได้รับการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดการเรียนการสอน จำนวน 3 คน ผลการประเมินพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 6 แผน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. แบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ 1 ฉบับ จำนวน 40 ข้อ แบ่งเป็นข้อสอบปรนัย จำนวน 39 ข้อ และอัตนัย จำนวน 1 ข้อ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คน พิจารณาความสอดคล้องของแบบทดสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบแบบปรนัย เท่ากับ 1.00 จำนวน 30 ข้อ .67 จำนวน 8 ข้อ และ -.33 จำนวน 1 ข้อ ซึ่งข้อนี้ได้ตัดออกไปไม่นำมาใช้ และแบบทดสอบแบบอัตนัย เท่ากับ .67 จำนวน 1 ข้อ มีค่าความยากระหว่าง .20-.80 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแบบปรนัยอยู่ที่ .89 ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ดังกล่าวไว้ใช้ทดสอบจำนวน 20 ข้อ

3. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการสอนอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้แผนผังความคิด ลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 10 ข้อ แบบประเมินความพึงพอใจของ

นักเรียนฉบับนี้ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จำนวน 7 ข้อ และ .67 จำนวน 3 ข้อ

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขึ้นก่อนการทดลอง ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ก่อนเรียน (Pre-test) มาสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยให้นักเรียนทำแบบทดสอบ เป็นเวลา 1 ชั่วโมง
2. ขึ้นดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการสอนกลุ่มทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 แผน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ใช้เวลาสอน 16 ชั่วโมง รวมเป็นเวลา 4 สัปดาห์ (ระหว่างเดือนธันวาคม 2560 – มกราคม 2561)
3. ขึ้นหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ หลังเรียน (Post-test) ซึ่งเป็นข้อสอบฉบับเดียวกับข้อสอบก่อนการทดลอง ใช้เวลาในการทำแบบทดสอบ 1 ชั่วโมง หลังจากนั้นให้นักเรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจ
4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและสรุปผลการวิจัยต่อไป

### การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. นำแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษมาตรวจให้คะแนน ดังนี้ ข้อสอบปรนัยแบบมีตัวเลือก จำนวน 20 คะแนน ถ้านักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้อง ได้ 1 คะแนน ตอบผิด ได้ 0 คะแนน ข้อสอบอัตนัยแบบเขียนตอบแบบเติมข้อความ จำนวน 8 ตำแหน่ง จำนวน 8 คะแนน ถ้านักเรียนเขียนคำตอบที่ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ได้ 1 คะแนน ถ้าไม่เขียนตอบหรือตอบไม่ถูกต้อง ได้ 0 คะแนน
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษโดยนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษก่อนและหลังเรียนโดยการทดสอบค่าที (t-test for dependent sample)
3. นำข้อมูลคะแนนที่เก็บรวบรวมได้จากการทำแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แผนผังความคิด มาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำไปแปลความหมาย โดยเทียบกับเกณฑ์ (รัตนพรหมภาพ, 2551, น. 31) ดังนี้

4.50 - 5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ มากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ มาก

2.50 - 3.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ ปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ น้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง ระดับความพึงพอใจ น้อยที่สุด

## ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

1. คะแนนการทดสอบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้แผนผังความคิดสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. การประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้แผนผังความคิดในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.82 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า มีรายการประเมินจำนวน 3 ข้อ ที่นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด คือ 1) การเรียนโดยใช้แผนผังความคิดนี้เป็นการเรียนที่สนุกและน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59 2) นักเรียนชอบกิจกรรมที่ปฏิบัติในชั้นเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.04 และ 3) นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนโดยใช้แผนผังความคิด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.79

## อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ผลของการสอนอ่านโดยใช้แผนผังความคิดที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและความพึงพอใจต่อการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านคลองวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผลคะแนนการทดสอบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษหลังการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้แผนผังความคิดสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุข์พิรญา บุรินทร์อุทัยกุล เจริญชัย (2551) พัชยา สุขพัชรภรณ์ (2552) รจเรข เหลลาลาเกะ (2555) รัตนาภรณ์ คำพิชิต (2552) กนิษฐา สมานชาติ (2553) และ ศิริจิตร์ ปีตาฝ่าย (2555) ที่นำแนวคิดการทำแผนผังความคิดไปใช้ในการสอนอ่านแล้วสามารถช่วยให้นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้สาเหตุอาจเนื่องมาจาก

1.1 ในการจัดการเรียนการสอนมีการใช้สื่อที่หลากหลายน่าสนใจในการนำเข้าสู่บทเรียน เช่น บัตรภาพ เพลง เกม บัตรคำศัพท์ สื่อวีดิทัศน์ นิทาน ซึ่งส่วนเป็นสื่อการสอนที่สามารถกระตุ้นและเร้าความสนใจให้ผู้เรียนเตรียมพร้อมสำหรับบทอ่านที่จะพบในขั้นตอนต่อไป ซึ่งสื่อการสอนนี้สามารถทำให้ผู้เรียนทบทวนความรู้ที่มีอยู่เดิมและเชื่อมโยงความรู้ใหม่ได้อย่างลงตัว สอดคล้องกับรจเรข เหลลาลาเกะ (2555) และสุข์พิรญา บุรินทร์อุทัยกุล เจริญชัย (2551) ซึ่งใช้การทบทวนความรู้เดิม เชื่อมโยงความรู้ใหม่และนำสื่อเข้ามาช่วยในการนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในหัวข้อของเรื่องที่จะอ่าน

1.2 กิจกรรมการเรียนการสอนมีความหลากหลาย โดยก่อนที่นักเรียนจะได้อ่านบทอ่าน ครูได้เปิดประเด็นหัวข้อสำคัญเกี่ยวกับบทอ่านเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ การนำสื่อการเรียนการสอน การร่วมกันพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของข้อมูลในเรื่องนั้นๆ ซึ่งในขั้นตอนนี้นักเรียนจะได้ทบทวนคำศัพท์เดิม และเรียนรู้คำศัพท์ใหม่ที่มีในบทอ่าน โครงสร้างประโยค ซึ่งบางหัวข้อนักเรียนอาจไม่เคยรู้มาก่อน ก่อให้เกิดความสนใจในความแปลกใหม่ของข้อมูล ส่วนหัวข้อที่นักเรียนรู้ นักเรียนจะได้ทบทวนความจำและสามารถนำมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

กับเพื่อนคนอื่นได้ หลังจากนั้นในขั้นตอนการอ่านนักเรียนได้เจอบทอ่านที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำกันกับในบทเรียนที่เรียนเป็นประจำ มีการสนทนาเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน ว่าสิ่งที่เข้าใจในตอนแรกที่อ่านนั้นถูกต้องหรือไม่ ทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการอ่านมากยิ่งขึ้น และส่งผลต่อการสรุปเรื่องที่อ่านได้โดยการเขียนแผนผังความคิดที่สมบูรณ์ สังเกตได้จากการที่นักเรียนให้ความร่วมมือ และกระตือรือร้นในการตอบคำถาม การมีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันภายในห้องเรียน สอดคล้องกับรจเรข เหลลาลกะ (2555) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย น่าสนใจ จะทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องได้ง่ายขึ้น

1.3 การใช้แผนผังความคิดที่ช่วยในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเนื้อหาในบทอ่านก่อให้เกิดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดไว้ในกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งหลังจากที่นักเรียนได้อ่านบทอ่านแล้ว ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปเรื่องที่อ่านลงในแผนผังความคิดโดยประกอบด้วย ใจความสำคัญ ใจความรองและรายละเอียดเนื้อหา มีทั้งการเติมคำ ประโยค ขึ้นอยู่กับลักษณะของบทอ่านนั้นๆ ซึ่งนักเรียนจะต้องใช้การคิดวิเคราะห์เนื้อหาที่อ่านและสื่อออกมาในรูปแผนผังความคิด หลังจากนั้นนำแผนผังความคิดที่ได้มาอธิบายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ช่วงแรกการเขียนแผนผังความคิดของนักเรียนยังมีส่วนที่เขียนผิดบ้างถูกบ้าง ผู้วิจัยได้ช่วยแนะนำ ให้คำปรึกษาพร้อมอธิบายจนนักเรียนเข้าใจ เมื่อนักเรียนมีความเข้าใจในการเขียนแผนผังความคิดจากเรื่องที่อ่านแล้ว ส่งผลให้มีความมั่นใจและกล้าแสดงออกเมื่อต้องอธิบายแผนผังความคิดของตนเองให้เพื่อนฟัง สอดคล้องกับที่ รัชฎาภรณ์ คำพิชิต (2552) ได้กล่าวถึงการใช้แผนผังความคิดในการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษว่าสามารถทำให้ผู้เรียนสร้างมโนภาพ เกิดความเข้าใจและสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจนขึ้น

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า การนำกิจกรรมแผนผังความคิดเข้ามามีบทบาทในการอ่าน ส่งผลให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ความเพลิดเพลินกับการอ่าน ส่งผลให้การเรียนภาษาอังกฤษมีความสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ การเชื่อมโยงด้วยเส้น สี สัญลักษณ์หรือภาพในการเขียนแผนผังความคิด ช่วยให้จดจำเนื้อหาได้ง่ายขึ้น อีกทั้งสื่อต่างๆ เช่น บัตรภาพ บัตรคำศัพท์ สื่อวีดิทัศน์ เพลง เป็นตัวช่วยที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจในบทอ่านและเนื้อหาในขั้นก่อนอ่าน ผสมกับการจัดกิจกรรมที่หลากหลายในขั้นตอนต่างๆ ของการอ่าน ช่วยเพิ่มพูนความเข้าใจในการอ่านบทอ่านได้ดียิ่งขึ้น

2. จากผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้แผนผังความคิดในภาพรวม พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสังเกตได้จากความกระตือรือร้น ความตั้งใจการทำงานที่สะอาดเรียบร้อยและถูกต้องของนักเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเขียนแผนผังความคิดในการสรุปเรื่องที่อ่านมีการใช้จินตนาการ และการใช้สีเข้ามาสร้างสรรค์ผลงานให้ออกมาสวยงามและง่ายต่อความเข้าใจ อีกทั้งบทอ่านและการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย สื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในบทอ่าน เช่น สื่อวีดิทัศน์ เพลง เกมต่างๆ ที่ช่วยดึงดูดความสนใจของนักเรียน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันด้วยการถาม-ตอบระหว่างครูและนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนรู้สึกมีส่วนร่วมในชั้นเรียนขณะที่อ่าน ส่งผลให้นักเรียนมีความสุข เพลิดเพลินกับการเรียน และเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นอีกด้วย สอดคล้องกับรจเรข เหลลาลกะ (2555) สุข์พิริญา บุรินทร์ อุทัยกุล เจริญชัย (2551) และกนิษฐา สมานชาติ (2553) ที่ได้สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้ผังความคิด พบว่าความคิดเห็นของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ผังความคิดอยู่ในระดับมากและมากที่สุด

## ข้อเสนอแนะ

### 1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน

1.1 ครูควรจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ในการเขียนแผนผังความคิดที่เป็นของส่วนรวมไว้ให้นักเรียน เพราะนักเรียนบางคนอาจลืมนำอุปกรณ์มา จะเกิดความสับสนในการหยิบใช้สอยและทำงานเสร็จทันเวลา

1.2 ครูควรกำหนดระยะเวลาในการทำใบงานแต่ละครั้งให้ชัดเจนและควรมีความยืดหยุ่นตามความเหมาะสม เพื่อให้นักเรียนสามารถทำงานได้สำเร็จ หากมีนักเรียนคนใดที่ไม่สามารถทำงานได้ตามเวลาที่กำหนด ครูควรสอบถามถึงสาเหตุต่างๆ อธิบายให้นักเรียนเข้าใจ และเพิ่มเวลาในการทำใบงานเมื่อพิจารณาแล้วว่ามีความเหมาะสม

1.3 การเสริมแรงและให้กำลังใจขณะทำกิจกรรม เนื่องจากนักเรียนต้องเจอประโยชน์และคำศัพท์ใหม่ที่นักเรียนไม่เคยเรียนมาก่อน ทำให้นักเรียนเกิดความขี้เกียจ เบื่อหน่ายในการอ่าน ดังนั้นการเสริมแรงและให้กำลังใจผู้เรียนจึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้นักเรียนเกิดความตั้งใจ เกิดความพยายามในการอ่านมากยิ่งขึ้น

1.4 ก่อนการลงมือเขียนแผนผังความคิดจากเรื่องที่อ่านตามใบงานที่ครูจัดทำขึ้นมา ควรทดลองให้นักเรียนเขียนแผนผังความคิดของตัวเองก่อน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนว่านักเรียนเข้าใจในระดับใด แล้วจึงให้เขียนแผนผังความคิดลงในใบงานที่ครูเตรียมมาอีกครั้ง

### 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำแนวคิดของการใช้แผนผังความคิดไปใช้พัฒนาทักษะทางภาษาในด้านอื่นๆ เช่น การพูด การฟัง และการเขียน

2.2 ควรมีการศึกษาระดับความสามารถในการอ่านเป็นกลุ่มอ่อน กลุ่มปานกลางและกลุ่มเก่ง เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของแต่ละกลุ่มหลังได้รับการสอนอ่านโดยใช้แผนผังความคิด

## บรรณานุกรม

กนิษฐา สมานชาติ. (2553). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้แผนที่ความคิด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

ณัฐริณี ทินวงษ์. (2554). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนประถมศึกษา.

(การค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

นันทา กุมา. (2553). การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด เรื่อง My house and home สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (สารนิพนธ์ปริญญา

การศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

- บุญรักษ์ ชุนันท์. (2552). การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อจับใจความด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคจิ๊กซอว์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ( การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- บุษาน, โทนีและบุษาน แบรี่. (2552). คัมภีร์ Mind Map. [The Mind Map Book.] (สัญญา ผลอนันต์ และณพพล จำปา, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: ขวัญข้าว.
- พัชยา สุขพัชรภรณ์. (2552). การใช้กิจกรรมแผนผังความคิดเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- รจเรข เหลาลาภะ. (2555). การพัฒนากิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ระดมชัย งานเชี่ยวชาญ. (2552). เรียนเก่ง รู้เร็ว จำดี มีหัวใจ ด้วยสุดยอดวิธีออฟเทรคสมอง. กรุงเทพฯ: ฟีลกู๊ด.
- รัทนาภรณ์ คำพิชิต. (2552). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้ผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโสกกกเดินประชาอุปถัมภ์. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- รัตนา พรหมภาพ. (2551). ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรของภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2550. ( รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ลักษณะพร คชโคตร. (2552). ผลของการใช้แผนผังความคิดเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. (รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ศิริจิตร ปิตาฝ่าย. (2555). การพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ โดยใช้แผนผังความคิด(Mind Mapping) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สมบัติ คำมูลแก้ว. (2555). การใช้แผนผังความคิดร่วมกับการอภิปรายกลุ่ม เพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ และความสามารถในการพูดนำเสนอของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สุชีพิรญา บุรินทร์อุทัยกุล เจริญชัย. (2551). การพัฒนากิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้ผังความคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนหนองเม็ก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- แสงระวี ดอนบัวแก้ว. (2558). ภาษาศาสตร์สำหรับครูสอนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อาณัติ รัตนธิรกุล. (2553). *สร้าง Mind Map อย่างชาญฉลาดด้วย MindManager*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

อรุณี หรดาล. (2550). หน่วยที่ 6 จิตวิทยาการศึกษา ใน *ประมวลสาระชุดวิชา 20501 พื้นฐานวิชาชีพครู หน่วยที่ 1-7*  
(พิมพ์ครั้งที่ 1, น. 6-1-6-52). นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช